

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**04 Mayıs 2020
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

04 Mayıs 2020 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Beykent Üniversitesi İhale Yönetmeliği
- Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Tarlada yüzler gülüyor sorun pazara çıkışta

DÜNYA'nın, tarım havzalarındaki tabloyu mercek altına alan araştırmasına göre birçok üründe yüksek rekolte bekleniyor. Ancak, üretici fiyat ve pazarlama konularında endişeli.

04 Mayıs 2020

Tüm dünya, yaşanan COVID-19 küresel salgını ile birlikte tarımı adeta yeniden keşfetti. Yakın zamana kadar silah güçleriyle, petrolüyle, döviz, altın rezervleri ile övünen anlı şanlı ülkeler, salgının ardından ambarlarındaki gıda ürünlerine bakma gereği duydular. Bugün artık, buğday, mısır, mercimek, meyve sebze stratejik ürün olarak algılanıyor. Hükümetler gıdada kendi kendine yeterliliği iş gündemlerinin birinci sırasında ele alıyor. Önce iç pazar deyip, pek çok tarımsal üründe ithalatlarına sınırlama, hatta yasaklama getiren ülke sayısı hızla artıyor.

Dünyadaki bu gelişmelerin aynısının Türkiye'de de yaşandığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bugün ülkemizde en çok konuşulan sektörlerin ilk sıralarında ihmal noktasına gelen tarım var. Ambarlara bakılıyor, rekolte sorgulanıyor, ekim alanları mercek altına alınıyor. En çok da kendimize ne kadar yeteriz sorusuna yanıt aranıyor. DÜNYA Gazetesi olarak batısından doğusuna tarımsal havzaların röntgenini çektik. Hasadı gelen, ekimi yapılan ürünlerde mevcut

durumu, ÷lke olarak ince ince y÷r÷t÷len hesaplamalara katkı sunması açısından gözler önüne sermeye çalıştık.

KONYA

HUBUBAT BEKLENTİSİ YÜKSEK

Türkiye genelindeki tarımsal üretime yansıyan bol yağışlı kış şartları olumlu etkisini tahıl ambarı Konya Ovası'nda da göstermiş. Kışın yanı sıra nisan yağmurları çiftçinin yüzünü güldürmüştü. Mayıs'ın da yağmurlu geçmesi halinde rekolte tahminleri daha da yukarı revize edilecek. Buğday, mısır, arpa ve ayçiçeğinde verimli bir sezon bekliyor Konyalı çiftçi. Ekim-kasım aylarında ekilen hububat gelecek aydan itibaren hasat edilmeye başlanacak. Konya'daki ekim alanlarında geçen yıl toplam 2.2 milyon ton olan buğdaydaki rekoltenin 3 milyon tona kadar çıkabileceğine dair hesaplar yapılıyor. 2019 mahsulu 850 bin ton olan arpada bu yılki beklenti 950 bin ton, geçen yıl 2.7 milyon ton olan mısırdaki beklenti ise 3 milyon ton. Ayçiçeğinde 2019'da 328 bin olan rekolte 350-370 bin ton aralığında ortaya çıkabilecek.

- Salgın sürecinde buğdayın önemini anlaşıldığını dile getiren Konya Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Murat Akbulut, devletin buğdayda nakit desteğini artırması gerektiğini dile getiriyor.

- Meram Ziraat Odası Başkanı Murat Yağız, salgın sürecinde ülkenin en stratejik alanının tarım olduğunun bir kez daha anlaşıldığını belirterek, tarıma pozitif ayrımcılığın artırılması gerektiğini belirtiyor.

Tarım da dünya da söz sahibi olmak istiyorsak, atıl durumda tarıma elverişli hazine arazilerinin tarıma kazandırılması gerektiğini dile getiren Başkan Yağız, "Sulanabilir arazilerimizin artması gerekir. Konya ovası sulamada yeni kaynaklara ulaştığında bugünkü üretiminin iki hatta üç katını yapabilecek kapasitesi vardır" diyor.

Kayseri ve Nevşehir arpa, buğday, patates, şeker pancarı, çerezlik kabak ve çerezlik ay çekirdeği, bakliyat ve elma ürünlerinde önemli miktarlarda üretime sahip. Saydığımız ürünlerde ekim sorunu yaşanmadı, rekoltenin yüksek olması bekleniyor. Patates bölgenin en önemli geçim kaynaklarından. Erkenci ve kışlık olarak üretimi yapılıyor. Erkenci üretimde bir sorun oluşmadı, eylül ekim aylarında ekimi yapılacak kışlık patatase ilişkin tedbirlerin şimdiden alınması gerektiğine vurgu yapılıyor.

- Salgın, afet, savaş dönemlerinin en stratejik tarımsal ürünlerinden olan, depolanma kabiliyeti yüksek patatase yeni sezona dönük üretim sahaları artırılıyor. Bu eğilimin sürmesi için üreticinin desteklenmesi isteniyor. Beklenen tedbirler arasında banka kredilerinin faizsiz ertelenmesi, devletin ilaç, gübre, tohum ve mazota yönelik desteklemeleri ilk sırada geliyor.

İŖe dnŖ modeli netleŖti

Sanayi ve ticari kuruluŖlar ile hizmet sektörüne yönelik Bilim Kurulu'nda da tartiŖılan normalleŖme modelinin ayrıntıları belli olmaya baŖladı. Model ile il bazında farklı yaklaŖım, sanayi için sürekli test ve ticari kuruluŖlar için sürekli kontrol öngörülüyor.

ANKARA - Türkiye, COVID-19 salgınında yayılımı ve son veriler göre hasta sayısının düzenli olarak azaldığı bir döneme girdi. Kademeli olarak üretim ve ticarete yönelik konulan kısıtlamaların kaldırılması söz konusu. Ramazan Bayramı sonrası sürecin baŖlaması bekleniyor. DÜNYA'nın derlediği bilgilere göre sanayi ve ticari kuruluŖlar ve hizmet sektörüne yönelik Bilim Kurulu'nda da tartiŖılan ve uygulamaya geçirilmesi beklenen korunma kuralları belli olmaya baŖladı. Buna göre, her iŖletme Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan rehber doğrultusunda nlem almak kaydıyla üretime baŖlayabilecek. Sanayinin yoğun olduğu il ve bölgelerde test altyapısı güçlendirilecek ve Ŗpheli durumlarda ya da bazı dnemelerde rastgele esasına dayalı olarak testler yapılacak. Kontrollü faaliyete geiŖ her ilde farklı olabilecek. Farklı uygulamalara uyum valiliklerce denetlenecek.

Sanayi kuruluŖları

NormalleŖme sürecinde büyük iŖletmelerden bazıları üretime baŖlamıŖtı. retime baŖlamak isteyen diğer firmalara da izin verilecek olanların sağlık kurallarına uyumu istenecek. Sanayide retim baŖlamasına yönelik ana odağın İstanbul olduğu kaydedildi.

İl bazında farklılık

Gerek hizmet, gerekse sanayi tesislerinin açılmasına izin verilmesi yönündeki kararlarda il bazında farklılıklar olabilecek. Valilikler bu farklılıklara göre uygulama yapacak, gerektiğinde katılaŖtırma ya da daha gevŖek uygulama yönünde yerel

kararlar alabilecek. Hastanın kalmadığı illerde sosyal hayata yönelik kısıtlamaların da büyük kısmı kaldırılabilir ancak bu illere dışarıdan gelenler için tedbirler alınacak.

Hizmet sektörü

Vatandaşlara doğrudan hizmet verilen bütün ticari işletmelerde maske zorunluluğu devam edecek. Ticaret ve otel, lokanta vb. eğlence yerlerinin dahil olduğu hizmet sektörüne yönelik olarak da il bazında farklılıklar olmak üzere Haziran ayı içinde faaliyete başlama izni verilmesi bekleniyor. Turizm tesisleri Bakanlıktan sertifika alarak müşteri kabul edebilecek. Benzer düzenlemelerin şehir otelleri ve cafe ve restoranlar için de uygulanacağı kaydedildi.

AVM'lerin açılışı

Alışveriş merkezlerinin açılışına yönelik olarak da bir dizi kuralın belirlendiği kaydedildi. Buna göre, AVM'lere girişler sınırlı olarak gerçekleştirilecek. Her bir kişinin ateş ölçümü yapılacak.

Öte yandan, AVM, market, otel gibi işletmelerin, sayı kısıtlaması nedeniyle günlük ya da aylık gelir- gider dengesine ulaşmakta zorlanabileceği, işletmenin faaliyetinin zarar oluşturması halinde açmaktan vazgeçebileceği ya da tekrar kapanabileceği belirtiliyor.

Mayıs ayının sonuna kadar tüm OSB'lerde PCR testleri yapılacak

Kocaeli Sanayi Odası'nın (KSO) Meslek Komiteleri Müşterek toplantısına online olarak katılan Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, "Mayıs ayının sonuna kadar tüm OSB'lerde PCR testleri yapılacak" dedi. TOBB Başkanı M.Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB ETÜ Rektörü Güven Sak ve Prof.Dr. Adil Mardinoğlu, KSO Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve yanı sıra 170 dolayında kişi katıldı. Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanı Prof. Dr. Adil Mardinoğlu, Gebze'de kurulan PCR Testi laboratuvarı hakkında bilgi vererek günde 5 bin adet test yaptıklarını açıkladı.

KSO Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, "OSB'lerin elektrik tüketimleri geriledi. 11-30 Mart itibarıyla; Firmaların yüzde 12'si duruşa geçti. Duruşa geçmeyenlerin ortalama kapasite kullanım oranı yüzde 5.1-14 Nisan tarih aralığında; Firmalarımızın yüzde 24'ü duruşa geçti. Çalışmaya devam eden firmaların ortalama kapasite kullanım oranı ise yüzde 42.4 oldu. İlimizdeki Kapasiteler aylık bazda; Mart 68.6 Nisan yüzde 54.3'e geriledi. Kocaeli Mart ayı ihracatımız yüzde 21 geriledi. İhracatta pozitif ayrıştığımız noktada negatife döndük" bilgisini paylaştı.

Soğan ihracatına 4 ay sonra izin çıktı

Ocak ayından bu yana fiili olarak yasaklanan soğan ihracatına, yeni hasat ve fiyatların 1 liranın altına düşmesiyle oluşan arz fazlasını önlemek için ihracatçı başına 250 tonu geçmeyecek şekilde izin verilecek.

01 Mayıs 2020

Ali Ekber YILDIRIM

Ocak ayından bu yana fiili olarak yasaklanan soğan ihracatı yeniden kontrollü olarak açılıyor. Tarım ve Orman Bakanlığı soğan ihracatına izin verileceğini açıkladı. Yeni ürün hasadı ile birlikte üreticilerde kuru soğanın kilosunun 1 liranın altına düşmesi ve oluşan arz fazlasını önlemek için ihracatçı başına 250 tonu geçmeyecek şekilde ihracata izin verileceği bildirildi.

İhracatçı birliklerine resmi yazı gönderen Tarım ve Orman Bakanlığı, patates ve kuru soğan ihracatının 07.01.2020 tarih ve 31001 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İhracatı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat 96/31)de Değişiklik yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/1) ile ön izne bağlandığı belirtilerek, soğan hasadının başlamış olması nedeniyle oluşacak arz fazlasının bir kısmının ihracat ile değerlendirilmesi amacıyla Bakanlık Makamınının 29.04.2020 tarih ve E.1241203 sayılı

Olur'una istinaden sınırlı bir miktar soğan için ihracat ön izin verilmesinin kararlaştırıldığı bildirildi.

Firma başına en fazla 250 ton ihracata izin verilecek

Tarım ve Orman Bakanlığının ihracatçı birliklerine gönderdiği yazıda soğan ihracatı ile ilgili şartlar şöyle belirtildi:

- 1- Müracaatların firma başına toplamda 250 tonu geçmemek üzere alınması,
- 2- İhracat ön izin belgesinin ihraç edilecek her bir parti için ve 20 gün geçerli olduğu konusunda başvuru sahiplerinin bilgilendirilerek müracaatlarının alınması,
- 3- Alınan müracaatların değerlendirilmek üzere Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğüne bildirilmesi,
- 4- Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü onayına istinaden İl Müdürlüklerince düzenlenecek Ön İzin Belgesinin belgede belirtilen çıkış gümrüğüne ve Bitki Sağlık Sertifikası düzenleyecek olan Zirai Karantina Müdürlüğüne bildirilmesi gerekiyor.

Üreticide 90 kuruş tüketicide 5 lira

Antakya ve Adana'da soğan hasadının başlamasından sonra üreticide soğan fiyatı tarla teslimi kilosu 1 lira civarındaydı. Bugünlerde 90 kuruştan alıcı buluyor. Tüketicide ise kuru soğan 5-6 liraya satılıyor. İhracat izni ile üreticinin rahatlaması bekleniyor. Ancak tüketici fiyatının daha da artmaması için bakanlığın gerekli denetimleri yapması gerekiyor.

Dolar haftaya 7 TL'nin üzerinde başladı

Türkiye'de enflasyon verisinin yakından izleneceği haftanın ilk gününde dolar/TL güne 7,02'den başladı. Küresel piyasaların genelinde ise satıcı bir gün başlangıcı yaşanıyor.

04 Mayıs 2020

Küresel piyasalarda, hafta karamsar bir şekilde başladı. ABD vadeliinde yüzde 1'in üzerinde kayıplar yaşanırken; Çin'in ve Japonya'nın kapalı olduğu Asya borsalarında açık olan piyasalarda sert satışlar görülüyor. ABD'den Çin'e yöneltilen koronavirüs iddiaları, bu haftanın satıcı başlamasında önemli bir rol oynuyor.

Yurt içi piyasalarda ise günün en önemli konu başlığı nisan ayı enflasyon rakamlarının açıklanması olacak. Enflasyon verisi öncesinde dolar/TL kuru, 7,02 seviyelerinden güne başladı. Euro/TL ise 7,68'den el değiştiriyor.

TÜİK tarafından saat 10.00'da açıklanacak olan nisan ayı enflasyonunda yüzde 0,70 civarı artı bekleniyor. AA Finans'ın enflasyon anketine göre beklentileri yüzde 0,72 olurken Foreks'in anketinde ise aylık yüzde 0,65 oldu.

Petrol düşüşle başladı; altın sakin

Geçen haftayı yükselişle kapatan petrol piyasaları haftaya düşüşle başladı. Brent petrolde fiyatlar 26 dolar; ABD ham petrolünde ise 18 dolar düzeyinde fiyatlanıyor. Spot altının ons fiyatı da 1700 doların hemen üzerinde yatay seyrediyor.

ABD'den gelen açıklamalar piyasaların moralini bozdu

ABD Başkanı Donald Trump, koronavirüs salgınının Wuhan'dan dünyaya yayılmasından Çin'i sorumlu tutmaya devam etti ve misilleme olarak tarife uygulanmasının bir seçenek olduğunu söyledi. ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, katıldığı bir televizyon programında, koronavirüs salgınının Çin'de bir laboratuvar kaynaklı yayıldığı iddiasını tekrarladı ve "Nereden çıktığı konusunda çok büyük kanıt var" dedi.

Beyaz Saray ekonomi danışmanı Larry Kudlow, CNN televizyonuna yaptığı açıklamada, "Ekonominin her yerde korkunç bir daralma ve zorlanma döneminde olduğunu biliyoruz. Bunun üzerinde çalışıyoruz. Herhangi bir şeyi kabul etmek veya etmemek istemiyorum. Kongre'nin ileri gelenleriyle tartışma aşamasındayız" dedi.

Fed yetkililerinden COVID-19 değerlendirmesi: Tarihi bir daralma bekleniyor

Fed Dallas Şubesi Başkanı Kaplan, COVID-19 salgını nedeniyle Amerikan ekonomisinde "tarihi" bir daralmanın beklendiğini belirtirken, St. Louis Şubesi Başkanı Bullard ekonomide "kalıcı ve derin" bir hasar yaşanabileceğini söyledi.

02 Mayıs 2020

ABD Merkez Bankası (Fed) Dallas Şubesi Başkanı Robert Kaplan, yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgını nedeniyle Amerikan ekonomisinde "tarihi" bir daralmanın beklendiğini ve daha fazla teşvike ihtiyaç olduğunu ifade etti.

Kaplan, katıldığı bir televizyon programında, COVID-19 salgınının Amerikan ekonomisinde bu yılın ikinci çeyreğinde ciddi bir daralmaya neden olacağını aktardı.

Ülkenin gayrisafi yurtiçi hasılasının ikinci çeyrekte yıllık bazda yüzde 30'a varan oranda azalabileceğini belirten Kaplan, yılın üçüncü ve dördüncü çeyreklerinde büyümenin görüleceğini kaydetti.

Kaplan, "Bu yıl muhtemelen yüzde 4,5 ila yüzde 5 arasında bir küçülme yaşayacağız. Bu tarihi bir daralma." değerlendirmesinde bulundu.

"Daha hızlı büyüme için teşvike ihtiyacımız olacak"

Salgının iş gücü piyasasına etkisini de değerlendiren Kaplan, ülkedeki işsizlik oranının gelecek aylarda yüzde 20'lere kadar çıkabileceğine ve işsizlik oranının yıl sonunda yüzde 8 ila yüzde 10 arasında gerçekleşebileceğine dikkati çekti.

Kısa vadede dezenflasyon beklediklerine de değinen Kaplan, "Yılın geri kalanında daha hızlı büyüyebilmemiz için teşvike ihtiyacımız olacak, böylece işsizlik oranını düşürebiliriz." diye konuştu.

Kaplan, "Faiz oranları uzun bir süre daha düşük kalacak ve Fed'in bu dönemi aşmak için daha fazla şey yapması gerekecek." dedi.

"Ekonomide kalıcı ve derin bir hasara yol açabilir"

Ayrıca, Fed'in St. Louis Şubesi Başkanı James Bullard da The Wall Street Journal gazetesine verdiği röportajda, COVID-19 salgınına karşı alınan önlemler kapsamında işletmelerin geçici olarak kapatılmasının ekonomide "kalıcı ve derin" bir hasara yol açabileceğini ifade etti.

Ekonomideki küçülmenin daha çok yılın ikinci çeyreğinde hissedileceğini aktaran Bullard, yılın ikinci yarısında ise toparlanmanın başlayacağını kaydetti.

Bullard, "ABD ekonomisinde durdurma düğmesine basabilirsiniz ancak bunu çok uzun süre devam ettirmeye çalışırsanız çok fazla sorun birikmeye başlar, iflaslar ve iş kayıpları olur." değerlendirmesinde bulundu. Ülke ekonomisinin risk altında olduğunu vurgulayan Bullard, üretime tekrar başlanması gerektiğini anlattı.

"Ekonomik toparlanma üzerinde çalışılmalı"

Öte yandan, Fed'in Richmond Şubesi Başkanı Thomas Barkin ise katıldığı bir video konferans etkinliğinde, sağlık görevlilerinin COVID-19 salgınına karşı uygulanan kısıtlamaları hafifletmeye başlanmasının uygun olduğuna işaret etmeden ekonomide hızlı bir toparlanmanın sağlanamayacağını aktardı.

Barkin, merkez bankasının ekonomiyi desteklemeye devam edeceğini belirterek, ekonominin toparlanma oranı üzerinde çalışılması gerektiğini vurguladı.

Berat Albayrak'tan son dakika açıklaması: 1-2 ay içinde kararlı adımlar atacağız

Hazine ve Maliye Bakanı [Berat Albayrak](#), önümüzdeki dönemde yerel paralarla ve dengeli bir dış ticaretin ön plana çıkacağını belirterek, “Açık verdiğimiz ülkelerle yerel paralarla ticaret ve ithalat düzenlemeleri konusunda önümüzdeki 1-2 ay içinde kararlı adımlar atacağız” dedi

Hazine ve Maliye Bakanı [Berat Albayrak](#) Sabah Gazetesi'nden Okan Müderrisoğlu'na konuştu. Virüs sonrasında küresel ekonomide yaşanacaklarla ilgili ufuk turu yapan Albayrak, Türkiye'nin mücadelede aldığı önlemlere, bundan sonra yapılacaklara ve salgın sonrası ekonominin nasıl toparlanacağına dair her soruya yanıt verdi.

İşte Albayrak'ın açıklamaları...

* Kovid-19 salgını küresel ekonomiyi nasıl etkiledi, toparlanma süreci için öngörünüz nedir?

Küresel ekonomi maalesef salgına hazırlıksız yakalandı. 2008 sonrası para ve maliye politikalarında eşgüdüm sağlanmadı. Büyüme, hâlâ küresel anlamda hedeflenen seviyelere ulaşamadı. ABD ve diğer gelişmiş ülkeler arasında da ciddi bir uyumsuzluk söz konusuydu.

Ticaret savaşları bu uyumsuzluğun en somut ortaya çıkış biçimiydi. İlâveten Brexit ve AB kaynaklı siyasi belirsizlikler de eklendiğinde salgın küresel ekonomiyi de hızla etkisi altına aldı. Küresel ölçekte borsaların gerilemesine, genel olarak ülke risk primlerinin yükselmesine, finansal varlık gruplarının ve gelişmekte olan ülke para birimlerinin değer kaybetmesine, gelişmekte olan ülkelere para çıkışı yaşandığına,

tüm dünyada ekonomik aktivitenin yavaşlamasına, hanehalkı gelirlerinin azalmasına, işsizliğin artmasına şahit olduk. Salgın ne kadar hızlı kontrol altına alınırsa toparlanma süreci de o kadar hızlı olacaktır. Ülke olarak bizim salgınla mücadelede başarılı olmamız önemli, ancak tam anlamıyla normalleşmenin gerçekleşebilmesi için yakın ticaret ortağımız olan ülkeler ile bize çok sayıda turist gönderen ülkelerin de ekonomik anlamda normale dönmesi önemli. Şunu net olarak söylemeliyim ki, ülkemizin en büyük şanslarından biri özellikle böyle bir salgın döneminde Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, neyin ne olduğunu bilen bir kadro tarafından yönetiliyor olasıdır. Bizim değerlendirmelerimize göre küresel ekonomide toparlanma 2021 yılının başlarında ancak başlayabilecek.

İLAVE TEDBİR ALIRIZ

*** Kovid-19 mücadelesinde Türkiye'nin uyguladığı ekonomik reçetenin kapsayıcılığı ve etkinliği noktasında ilk veriler, geri dönüşler hakkında bilgi verir misiniz?**

Salgınla mücadelede tarihi bir başarı ortaya koyduk. Dünyanın neredeyse tamamında gördüğümüz olumsuz görüntülerin 1 tanesi bile ülkemizde yaşanmadı. Bundan sonra yatırımcılara, sağlık, ulaşım, üretim, teknoloji gibi alanlardaki kapasitemizi ya da altyapımızı anlatmayacağız. Çünkü tüm dünya Türkiye fotoğrafını net bir şekilde görmüş oldu. En önemli kazanımlardan birisi bu oldu. Ülke olarak da bir zihinsel eşiği de aşmış durumdayız. "Biz Yapamayız" duvarı yıkılmıştır. Bundan sonrası için de gerek güçlü üretim altyapımız, gerek dünyada Türkiye'ye karşı oluşan teveccüh, gerekse dinamik iç pazarımız toparlanma süreci ve sonrası için büyük potansiyel sunacaktır. 4.4 milyon ailemize nakdi yardım yaptık. İşini kaybeden vatandaşlarımızı da ayrıca bu yardım kapsamına alıyoruz. KGF paketli İş'e Devam Paketi kapsamında 144 bin 446 firmamıza yaklaşık 121,1 milyar TL finansman sağlandı. Şirketlerin yüzde 97'sini KOBİ'ler oluşturdu. Aylık geliri 5.000 TL'den az vatandaşlarımız için sunulan destek kapsamında 5 milyon 52 bin vatandaşımıza 29.2 milyar TL kaynak sunuldu. Yaklaşık 878 bin esnafımıza 19.7 milyar TL finansman sağladık.

Eksiklerimiz olabilir, ancak devamlı olarak sahadan talepleri topluyor, gereken ilave tedbirleri alıyoruz. Tüm başvurularda yüzde 85'in üzerinde, dünyada eşi benzeri olmayan bir geri dönüş, finansman sağlama oranı yakaladık.

NORMALLEŞME İLE BÜYÜME POTANSİYELİNE DÖNERİZ

*** Salgın sonrasında Türkiye'de kamu maliyesinin ve piyasaların nasıl şekilleneceğini düşünüyorsunuz?**

Ağustos 2018'de başlayan kur saldırılarının ve ekonomimizi doğrudan hedef alan girişimlerin neden olduğu tahribatla mücadele ettiğimiz dengelenme sürecinin sonunda bu salgına yakalandık. Özellikle enflasyon ve faiz ile mücadelemizde sağladığımız kazanımlar sayesinde bugün bu denli büyük bir nakit imkânını piyasalara sunabildik. Şimdi dengelenme sonrası, "Katma değerli, ihracat ve istihdama dayalı üretim" olarak tanımladığımız değişim sürecini tam anlamıyla hayata geçirecek potansiyelimiz olduğunu görüyoruz. Öncelikli hedefimiz bu olacak. Bu yıl geçici bir şekilde bütçe açığımız artacaktır. Ancak borç stokumuzun milli gelire oranı sadece yüzde 32 ve bu oranda her türlü kriterde dünya ortalamalarından çok daha iyi durumdayız. Süreç sonunda dünya ortalamaları ile farkımız bizim lehimize artacaktır, bu durum orta ve uzun vadede kredi riski algısının iyileşmesine katkı sağlayacaktır. Kamu maliyesi yönetimimiz manevra açısından bugün birçok ülkenin karşı karşıya kaldığı çaresizlikler içinde olmayıp tam tersi olabildiğince geniş bir alana sahiptir. Piyasalarda da acil likidite ihtiyacı yaşanmaması amacıyla atılan adımların olumlu sonuçlarını görüyoruz. Normalleşme ile birlikte Türkiye'nin güçlü büyüme potansiyeline hızla geri döneceğine inanıyorum. Ayrıca bono faizlerindeki düşüş finansman yükümüzü de azaltıyor.

TURİZMDE KAYIP YIL OLMAMASI İÇİN PLAN HAZIRLANIYOR

*** İhracat ve turizm gelirleri noktasında yeni tahmin seviyesi nedir?**

Cari açığın finansmanı için formülünüz var mı? Biliyorsunuz 2019'u Türkiye'de bir ilk olarak hem pozitif büyüme hem de cari fazlanın birlikte gözlendiği bir yıl olarak kapattık. Küresel salgın ile birlikte dış talepte gördüğümüz düşüş ve özellikle uluslararası dolaşımda gördüğümüz önemli kısıtlamalar, nisan sonu itibarıyla ihracatımızda yıllık bazda yüzde 40 kadar bir düşüş olduğunu gösteriyor. [Turizm](#) tarafında her ne kadar yılın ilk iki ayı oldukça güçlü geçmiş olsa da, muhtemelen yılın üçüncü çeyreğinden önce kayda değer bir iyileşme görmek mümkün olmayacak. Bununla birlikte, ihracat ve turizm gelirlerinde beklenen düşüşe rağmen, cari açığı olumlu etkileyecek gelişmeler de görüyoruz. Enerji ve diğer emtia fiyatlarında küresel bazda gözlenen önemli düşüş ve iç talebin daralmasıyla ithal ürünlere olan talebin düşmesi, dengeleyici faktörler olarak rol oynayacak. 2020'de cari dengenin makul ılımlı seviyelerde gideceğini görüyoruz. Ülkemiz milli gelirin yüzde 4-5'i seviyelerinde cari açık gördüğü dönemlerde dahi finansman açısından sıkıntı yaşamamıştır. Bu öngörüler ışığında ben cari açığın finansmanı anlamında bir sorunumuz olduğunu düşünmüyorum. Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndaki

arkadaşlarımız, Turizm Bakanlığımız, turizmde 2020 yılının kayıp yıl olmaması için bir eylem planı hazırlıyorlar. Detaylar netleştğinde onu da kamuoyu ile paylaşırız.

BİR NEVİ TEFECİLİK YAPARSANIZ DEVLET İZİN VERMEZ

*** Özel bankalar, bilhassa yabancı sermayeli olanlar Kovid-19 şokunun atlatılmasında neden elini taşın altına uzatmıyorlar?**

Bu soruya özellikle finansal anlamda bir cevap vermek gerçekten zor. Verilecek kredilerinde maliyetlerin yüksek olması nedeniyle bankaların kredi vermemesi anlaşılabilir. Ancak politika faizinden mevduat faizine kadar Türk Lirası tarafında tüm faizlerin düştüğü veya öngörülebilir bantta hareket ettiği bir dönemdeyiz. Fiyatlamaları bu açıdan rahatlıkla yapıp risklerini de bu fiyatlamalarla yönetebilme imkânları olduğu çok açık ortada. Sözü ettiğiniz bankalar maalesef ihtiyatlı davranıyoruz iddiasıyla yaklaşık iki yıldır reel sektöre ihtiyacı olan finansmanı sağlamaktan imtina ediyor. Bugün de Kovid- 19 ile ilgili belirsizlikler devam ederken kredi kullandırmayı ticari anlamda doğru bulmadıkları söyleniyor. Tabi siz, 'şu kadar teminatım var, müşterim batarsa batsın, teminatımı alır zarar etmem,' düşüncesiyle hareket ediyor ve bir nevi tefecilik türünde bir faaliyet yürütüyorsanız, bizim de devlet olarak buna müsaade etmemiz, kimse kusura bakmasın, mümkün olmaz. Son olarak ülkemizin kıymetli finansal kaynaklarının daha fazla sayıda ihtiyaç sahibinin kullanımına açılması amacıyla düzenleyici kurumumuz BDDK da oldukça önemli adımlar attı. Bu noktada yeni Aktif Rasyosu düzenlemeleri bu soruna kesin bir çözüm buluyor olacaktır. Bankalardan beklentimiz reel sektöre ve hane halklarına kredi kanallarını açık tutmaya devam etmeleridir. Bu bağlamda ilgili bütün aktörlerle uyum içerisinde adımlar atmaya devam edeceğiz.

KORUMACILIK ARTACAK

*** Kovid-19 sonrasında nasıl bir küresel sistem tasavvur ediyorsunuz?**

İşbirliği mi, yoksa korumacılık mı ön plana çıkacak? Birçok sektörde korumacılığın artacağı, yerel paralarla ticaretin ve dengeli dış ticaretin ön plana çıkacağı, serbest ticaret anlaşmaları ve gümrük birliklerinin yeniden gözden geçirileceği bir dünyaya doğru gidiyoruz. Biz de cari açığımız içinde önemli payı olan, açık verdiğimiz ülkelerle yerel paralarla ticaret ve ithalat düzenlemeleri konusunda önümüzdeki 1-2 ay içinde kararlı adımlar atacağız. Artık yeni bir sistemin ve oyun planının kurgulanması, karşılıklı eşitlik üzerine bir ticari dengenin kurgulanması esas. Şu anda küresel tedarik zincirleri geri dönülemez şekilde değişiyor. Dünya, tüm tedarik zincirinin belli coğrafyalara yoğunlaşmasının sakıncalarını gördü. Coğrafi konumumuzun sağladığı

avantajları hayata geçirmek için çok olumlu bir dönem olacak, çeviklik kavramının önemi ortaya çıkacak ve Türkiye birçok sektörde bunun meyvelerini alacak.

REZERVLER YETERLİ

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, son günlerde Merkez Bankası rezervlerine dair artan iddialar ve swap anlaşmaları konusunda kritik değerlendirmelerde bulundu. "Ülkemiz cari işlemler dengesini sağlamıştır ve bu kanaldan ciddi bir finansman ihtiyacı bulunmamaktadır" mesajı veren Albayrak, sorularımızı yanıtladı:

*** Birkaç haftadır swap konusu konuşuluyor. Hangi merkez bankalarıyla swap görüşmeleri yapılıyor? Süreçler ne durumda?**

G20 ülkeleriyle görüşmelerimiz devam ediyor. Bu anlaşmalar, ülkelerin kendi paralarıyla oluşturduğu limitler çerçevesinde ikili ülke ticaretini güvence altına almak için yapılmaktadır. Farklı ülkelerle hali hazırda faal swap hatlarımız da mevcut. Dış ticaretimizde önemli paya sahip olan ve açık verdiğimiz ülkelerin yanı sıra serbest ticaret anlaşmamız olan tüm ülkelerle yerel para ile ticareti gerçekleştirmek için swap anlaşmaları için görüşüyoruz.

SALDIRILAR 2018 UZANTILI

*** Doların yükselişini baskılamak için Merkez Bankası rezervlerinin satıldığı, rezervlerin yetersiz kaldığı söyleniyor...**

Merkez bankamızın rezervleri, ülkemizin kısa vadeli [döviz](#) likiditesi ihtiyacını karşılamak için yeterlidir. Bu konuda yapılan siyasi kaynaklı tezviratın amacı ülkede bir panik havası oluşturmak, yurt içi yerleşiklerin döviz talebini körüklemek, yabancı sermayeyi korkutup kaçırmaktır. İçinden geçtiğimiz süreçte, gelişmekte olan ülkelerden ciddi miktarda sermaye çıkışı oldu. Piyasalarda çok kısa sürede, çok yüksek miktarlarda döviz talebi oluştu. Bu tip dönemlerde, tüm merkez bankaları gibi bizim merkez bankamız da piyasadaki oynaklıkları azaltmak, döviz kurlarında gerçekleşebilecek sert hareketlerin piyasalarda ve ekonomik aktivitede oluşturabileceği yan etkilerini sınırlamak için piyasaya döviz likiditesi sağlamış olabilir. Zaten gelişmekte olan ülkelerin rezerv biriktirmesinin sebeplerinden biri de böyle zor dönemlerde piyasalara döviz likiditesi sağlayabilmektir. Dış finansman konusunda oluşturulmak istenen hava Ağustos 2018'de başlayan saldırıların uzantısıdır.

TL'DE KALAN HEP KARLI ÇIKTI

*** Kurlarda son dönemde gözlenen hareketliliğin yönetilebilir düzeyde tutulması ve özellikle ekonomiye döviz enjeksiyonu için ne yapacaksınız?**

Oynaklık yalnızca bizim para birimizde değil tüm para birimlerinde ortaya çıkmış durumda. Bu krizin başından itibaren gelişmiş ülke para birimleri dahi eurodan

yen'e **dolar** karşısında çok ciddi bir oynaklık gösterdi. Ekim 2018 başlangıcından bu yana yabancıların dolar satıp o ülkenin yerel para birimlerine ve o para birimine ait faizlere **yatırım** yaptıkları para birimleri içerisinde TL hala karda olan nadir birkaç para biriminden biridir. Başka bir deyişle o tarihten bu yana TL'ye geçen pozisyonlar dolar getirilerinin yüzde 13 kadar daha fazla bir getiri sağlamışlardır. Aslında uzun vadeli baktığımızda çok net görüyoruz ki TL pozisyonu alanlar uzun vadeli hep haklı ve karlı çıkmışlardır. Buna rağmen, görüyoruz ki, siyasi düşüncelerle hareket eden belirli bir kesim, Merkez Bankamızın rezerv seviyesini bahane ederek piyasalarımızda bir panik havası oluşturma ve Türk Lira'sını baskı altında tutma çabası içinde. Özellikle yurtdışında yayın yapan ve geniş bir takipçi kitlesi olan bazı basın-yayın organları, sanki dünyada başka ülke kalmamış gibi sürekli olarak Türkiye'yi gündemde tutmakta, oluşturdukları gerçeklerden uzak olumsuz gündemle, ülkemizin itibarına ve finansal güvenliğine saldırılarda bulunmaktadır.

*** Rezervler borçları ödeyecek durumda yani...**

Ülkemiz cari işlemler dengesini sağlamıştır ve bu kanaldan ciddi bir finansman ihtiyacı bulunmamaktadır. Hem bankalarımızın hem de finansal olmayan firmalarımızın kısa vadeli döviz açık pozisyonu bulunmamaktadır; yani, bankalarımızın ve diğer firmalarımızın kısa vadeli yurt dışı borçlarını tamamen kapatmaya yetecek kadar döviz varlıkları bulunmaktadır. Dış borcumuzun önemli bir kısmı dış ticaretle ilgili finansmanların yanı sıra bankacılık sektörünün istikrarlı mevduat finansmanından oluşmaktadır. Devletimizin dış borç geri ödeme takvimi son derece rahat durumdadır. Gerek bankalarımız gerekse de reel sektör firmalarımız geçmiş kriz dönemlerinde dahi borçlarını yüzde 90'lar seviyesinde yüksek oranlar ile çevirebilmişlerdir; bu yılın mart ve nisan ayında, global piyasaların son derece çalkantılı olduğu dönemde dahi, yenilemeler geçmişteki seviyelere yakın seyretmiştir, Merkez Bankamızın toplam rezervleri 86 milyar dolar seviyesinde ve mevcut resimde vadesi gelecek yurt dışı finansal borçları karşılamak için fazlasıyla yeterlidir.

YILI POZİTİF BÜYÜMEYLE KAPATIRIZ

*** 2020 yılında enflasyonist baskının azalacağı görülüyor. Gerek parasal genişlemenin kontrolü gerekse makro dengeler bakımından yılın kalan dönemi için öngörünüz ve tedbirlerinizi nelerdir?**

Mevcut koşullar altında hanehalkı tüketimi de yavaşlama eğilimi göstermekte. Öncü veriler aktivite seviyesinde dengelenme ve toparlanma ima etse de özellikle yılın ikinci yarısında iyileşen güven ortamı, düşük faiz hadleri ve yüksek çıktı açığı

enflasyonist etkiler doğurmadan büyümenin sağlanması konusunda destekleyici unsurlar olacaktır. Bu bağlamda son çeyrekte ekonomik büyümenin de normal seyrine döneceği ve yılı pozitif bir büyüme performansı ile tamamlayacağımızı düşünüyoruz.

YABANCI YATIRIMCILARLA TEMASTAYIZ

*** Son yıllarda gelişmekte olan ülkelerin tahvil/bono ve hisse senedi piyasalarından çıkışlar yaşanıyor. Özellikle yılbaşından bu yana bu yoğunlaştı. Sizce yabancı yatırımcı yeniden yatırım yapmaya ne zaman başlar?**

Bu Türkiye'ye has bir durum değil. Tüm gelişmekte olan ülkelerde yaşanıyor. Kısa vadeli spekülasyon yatırımcıya çok sıcak bakmadığımızı ve bu sıcak paranın gerek girerken gerekse de çıkarken finansal istikrarsızlık yarattığını biliyorsunuz. Biz ülkemizin potansiyeline inanan ve ülkemize uzun vadeli yatırım yapacak yabancı yatırımcı istiyoruz. FED ve ECB son aylarda bilançolarını tarihte görülmemiş seviyelerde genişletti, parasal genişlemeye gitti. Enflasyon, büyüme ve finansal getirilerin sıfır seviyesinde seyrettiği ABD ve Avrupa'da bu paraların kısa vadede geri çekilmesi mümkün görünmüyor. Salgın ile ilgili kaygıların azalacağı, normalleşmenin başlayacağı ileriki günlerde, ABD ve Avrupa kaynaklı getiri arayışı içerisinde olan yatırımcıların ülkemize ve diğer gelişmekte olan ülkelere yüklü miktarda sermaye taşıyacağını düşünüyoruz. Biz ülkemize inanıp uzun vadeli yatırım yapan portföy yatırımcıları ile devamlı temas halindeyiz. Bu hafta da kendileri ile telekonferans yoluyla bir araya geleceğiz, düşüncelerimizi aktararak merak ettikleri konularda sorularını yanıtlayacağız.

VİRÜSE RAĞMEN GARANTİ ÖDEMELERİ EKSİKSİZ YAPILDI

Korona nedeniyle ekonomide yaşanan olumsuz şartlardan dolayı köprü, otoyol ve tünellerin garanti ödemelerinin ertelenmesi tartışılıyordu. Ancak, Avrasya Tüneli, Osmangazi ve Yavuz Sultan Selim köprülerinin garanti ödemeleri eksiksiz yapıldığı ortaya çıktı. 30 Nisan itibari ile yapılan ödemelerin ne kadar olduğu resmi olarak açıklanmadı.

Sözcü'den Yusuf Demir'in haberine göre, korona virüsü salgını nedeniyle, ekonominin çarkları durmuş, milyonlarca kişi işsiz kalmış, kısa çalışma ödeneği, esnaf destekleme kredileri dahi henüz tam olarak ödenememişken, garantici müteahhitlerin parası geciktirilmedi.

Karayolları Genel Müdürlüğü, "Yap-İşlet-Devret" modeliyle yaptırılan Avrasya Tüneli, İstanbul-İzmir ve Kuzey Marmara otoyolları, Yavuz Sultan Selim ve Osmangazi köprüleri 2019 yılı garanti tutarlarının kalanını 30 Nisan itibarıyla tamamen ödedi. Şirketlere ne kadar ödeme yapıldığı resmi olarak açıklanmadı.

Garanti ödemeleri, sözleşme gereği ilgili yılın 2 Ocak dolar kuru üzerinden hesaplanıyor ve izleyen yılın nisan ayında yapılıyordu. Geçen yıl yapılan düzenleme ile 2 Ocak ve 1 Temmuz'daki dolar kuru üzerinden yılda iki ödeme yapılmaya başlandı.

SADECE 3. KÖPRÜYE 3 MİLYAR

Geçen yılın ilk yarısında sadece Yavuz Sultan Selim Köprüsü için iş yapan konsorsiyuma Hazine'den 1 milyar 450 milyon lira ödenmişti. Yılın ikinci yarısı için ödenecek tutarın 1 milyar 650 milyon lira olarak hesaplandığı belirtiliyor.

Bu ödemeye şirkete, vatandaşın cebinden 1 yıl için ödenen para 3 milyar 50 milyon lirayı buldu. Garanti ödemelerinin dolara endekli hesaplanmasından dolayı, bu köprü ve yolları hiç kullanmayan vatandaşın vergileriyle devlet müteahhitlere 2018 yılı için 2 Ocak 2018'deki dolar kuru (1 Dolar=3.76 TL) üzerinden 3 milyar 650 milyon TL ödeme yapmıştı.

8.3 MİLYAR TL AYRILDI

Cumhurbaşkanlığı 2020 Yıllık Programı'na göre, Ulaştırma Bakanlığı'nın Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projelerinde şirketlere verilen garantiler için 8.3 milyar lira ödenek ayrıldı. Bu tutara köprü, tünel ve otoyolların yanında çok sayıda havalimanı ve tren garı ödemeleri de bulunuyor. İstanbul Havalimanı ise bu hesaplamanın dışında tutuluyor.

CHP ERTELEME İSTEMİŐTİ

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, korona virüsü salgını sürecinde “mücbir sebep” gerekçesiyle kira, vergi, sigorta primi ve kredi ödemelerinde ertelemelerin yapıldığını vurgulanmıştı.

Özel, “Korona virüsü salgını nedeniyle halka yardım yapmak için kaynak bulmanın neredeyse olanaksız hale geldiği bu dönemde, devlet salgının ekonomiye ve kamu gelirlerine olan olumsuz etkisini mücbir sebep göstererek şirketlere yaptığı Kamu Özel İşbirliği projeleri kapsamındaki garanti ödemelerini ertelemelidir” önerisinde bulunmuştu.

Çiğdem Toker'den
flaş iddia

'KEFEN PARASI' ORTADAN KALKACAK

Sözcü gazetesi yazarı Çiğdem Toker, Merkez Bankası'nın genel kurulunda "Kefen parası" olarak bilinen ihtiyat akçesi uygulamasının tamamen ortadan kalkacağını iddia etti.

Sözcü gazetesi yazarı Çiğdem Toker, korona virüs salgını nedeniyle ertelenen Merkez Bankası olağan genel kurulu ile ilgili çarpıcı bir iddia ortaya attı. Toker, "kefen parası" olarak bilinen ihtiyat akçesi uygulamasının ortadan kaldırılacağını yazdı.

Merkez Bankası'nın yıllık safi kârının yüzde 20'si olağanüstü durumlarda kullanılmak üzere ihtiyat akçesi olarak ayrılıyordu. Ancak, hükümet geçtiğimiz aylarda aldığı kararla ihtiyat akçesini Hazine'ye aktarmıştı.

Çiğdem Toker'in "**Mücbir sebep' ve büyüyen zarar**" başlıklı yazısının ilgili bölümü şöyle:

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) Covid-19 pandemisi dolayısıyla ertelenen 2019 yılı olağan genel kurulu 18 Mayıs'ta yapılacak.

Banka tarihi daha önce 20 Mart olarak belirlenen genel kurulu ileri bir tarihe ertelediğini bildirmiş ama yeni tarih duyurmamıştı.

Yeni genel kurul tarihi, Ticaret Sicili'nde yayımlandı. 29 Nisan tarihli sicil gazetesinde TCMB genel kurul usulü ile toplantı gündemi de paylaşıldı.

Ankara'da toplanacak genel kurula hissedarların Covid-19 dolayısıyla elektronik ortamda katılması isteniyor. Bu konudaki uyarıda, fiziki katılım ile elektronik katılım arasında fark olmadığı duyuruldu.

ANA SÖZLEŞMEDE 20 DEĞİŞİKLİK

İki hafta sonraki genel kurulda TCMB Meclisi'nde boşalan iki üyelik için seçim var. TCMB ana sözleşmesinin 20 maddesi değiştirilecek. Değişiklikler aslında, banka kanununu değiştiren yasal düzenlemeler doğrultusunda yapılacak. **Partili Cumhurbaşkanlığı'na geçiş sonrası çıkarılan 703 sayılı kararnamede TCMB'yle ilgili hükümler de vardı. Keza, ihtiyat akçesiyle ilgili maddeler de ayrı bir torba kanuna konulmuştu. 18 Mayıs'taki genel kurulda hissedarların oyuna sunulacak değişikliklerin bir kısmı içinde başbakan ve bakanlar kurulu geçen ifadelerin Cumhurbaşkanı olarak değiştirilmesini kapsıyor. İçeriği kritik önem taşıyan birkaç değişikliği özetliyorum:**

– TCMB'nin bankalardan isteyeceği bilgi ve verilerin anlık karşılanma zorunluluğu getiriliyor.

– Başkanların atanmasını ve görev süresini düzenleyen 25. Madde'nin birinci fıkrası yürürlükten kaldırılıyor. O fıkra şöyle: “Başkan Bakanlar Kurulu kararıyla 5 yıllık bir dönem için atanır. Bu sürenin sonunda yeniden atanabilir.”

– Bankanın yıllık safi kârının yüzde 20'sinin ihtiyat akçesi olarak ayrılması maddesi yürürlükten kalkıyor. Birikmiş ihtiyat akçelerinin kâra katılarak dağıtılabileceği düzenlemesi getiriliyor.

Alaattin AKTAŞ

04 Mayıs 2020

Dış ticarete neler oluyor?

Korona ekonomileri küçültüyor ve haliyle bundan dış ticaret de nasibini alıyor. Yıllıklandırılmış ihracat gerileme eğiliminde, ithalattaki artış da durdu duracak.

Herkes normalleşmenin ne zaman başlayacağını soruyor. Normalleşme ile kastedilen sosyal yaşam gibi görünse de aslında özünde ekonomide normalleşmenin ne zaman başlayacağı merak ediliyor. Çünkü sorunumuz AVM dolaşmak, tatile ya da maça gitmek değil, sorunumuz ekonomik.

Korona ile yatıp korona ile kalktığımız şu dönemde salgının ekonomiye olan etkilerini daha çok kapalı işyerleri, daralan ekonomi ve işini kaybeden çalışanlar yönüyle ele alınca dış ticarete olan biten sanki biraz gözden kaçtı. Oysa dış ticaretin ihracat ayağından mart ayında çok tatsız haberler geldi.

TÜİK tarafından geçen hafta sonu açıklanan verilere göre mart ayındaki ihracat geçen yılın yaklaşık yüzde 18 altında kaldı. İthalatta ise yüzde 3'lük bir artış oldu. Bunun sonucunda da dış ticaret açığı geçen yıla göre tam yüzde 182'lik artış kaydetti. Geçen yıl martta 1.9 milyar dolar dış ticaret açığı verilmişti, bu yılki açık 5.3 milyar dolara fırladı.

İlk çeyrekteki durum da hiç parlak değil. İhracat ilk çeyrek itibarıyla geçen yılın yüzde 4 altında kaldı, ithalat ise yüzde 10 artış gösterdi. Böylece geçen yıl 5.9 milyar dolar olan ticaret açığı yüzde 117 artışla bu yıl 12.9 milyar dolara çıktı.

Yıllık verilerde durum...

İhracat mart ayında hızlı bir düşüş gösterdi ama bu bir eğilime dönüşmediği sürece çok da önemli sayılmaz. Çünkü dış ticaretteki gerçekleşmeyi aylık bazda izleyip artış ya da azalışlardan büyük yorumlar çıkarmak pek doğru değil. O yüzden değerlendirmeleri olabildiğince geniş bir zaman dilimini dikkate alarak yapmakta yarar var.

İşte bu yaklaşımla ihracat ve ithalattaki gerçekleşmeyi 2019 yılı başından bu yana aylık olarak yıllık baza getirdik. Son on beş ayın yıllıklandırılmış ihracat ve ithalat gerçekleşmesini hem tablo olarak, hem de grafikte bilginize sunuyoruz.

Bir dönem sürekli olarak ihracatın tırmanıp gittiğinden, çok hızlı artış gösterdiğinden dem vurduk ya, sayılar bunu doğrulamıyor. Yıllık ihracat 178 milyar dolar ile 182 milyar dolar arasına sıkışıp kalmış. On beş aylık bir dönemden söz ediyoruz; çok dar bir bant söz konusu.

Meğer ihracatın öyle tırmanıp gittiği yokmuş!

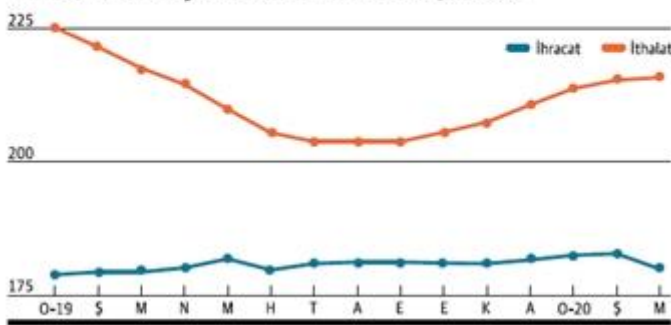
İthalatta ise belirgin bir çanak eğrisi oluşuyor. Geçen yılın ocak ayında 225 milyar dolar olan yıllıklandırılmış ithalat, yaz aylarında 203 milyar dolara kadar geriledi. Sonrasında yeniden artmaya başlayan yıllık ithalat son olarak bu yılın mart ayında 215 milyar doları aştı.

Ancak yıllık ithalatın çanın başlangıç noktası olan 225 milyar dolara yeniden çıkacağı en azından kısa vade için pek beklenmemeli.

Yıllıklandırılmış dış ticaretin seyri (Milyar dolar)

	İhracat	İthalat	Açık	İhracat/İthalat (%)
Ocak 19	178,0	225,0	-47,0	79,1
Şubat	178,5	221,3	-42,9	80,6
Mart	178,5	217,3	-38,9	82,1
Nisan	179,3	214,2	-34,9	83,7
Mayıs	181,0	209,5	-28,6	86,4
Haziran	178,9	205,0	-26,1	87,3
Temmuz	180,1	203,3	-23,2	88,6
Ağustos	180,4	203,3	-22,9	88,7
Eylül	180,4	203,3	-22,9	88,7
Ekim	180,2	205,1	-24,9	87,9
Kasım	180,1	207,0	-26,9	87,0
Aralık	180,8	210,3	-29,5	86,0
Ocak 20	181,7	213,4	-31,7	85,1
Şubat	182,0	215,0	-33,0	84,7
Mart	179,1	215,5	-36,5	83,1

Yıllıklandırılmış ihracat ve ithalat (Milyar dolar)

Gerçek eğilimi nisan gösterecek

Mart, bir darbe aldığımız ve biraz sendelediğimiz bir aydı. Ne olup bittiğini pek anlayamadan ay bitti.

Koronanın ekonomide dış ticarete yansiyacak şekilde ne gibi etkileri olduğunu nisanda çok daha iyi anlayacağız. Bu etkileri tahmin etmek elbette zor değil ama tablonun sayısal olarak ortaya çıkmasında yarar var.

Korona ihracatı büyük ölçüde sekteye uğratmış durumda. Ancak nisanla birlikte ithalatta da bir duraksama, hatta geçen yıla göre bir gerileme ortaya çıkmış olması çok muhtemel.

Hem zaten ithalat, hızı aydan aya giderek yavaşlayan bir artış gösteriyordu. İthalat geçen yıla göre ocakta yüzde 18.8, şubatta yüzde 9.8, martta ise yüzde 3.1 arttı.

Daralan ekonomik aktivite dolayısıyla nisanda ithalatta gerileme yaşanmış olması beklenmeli.

İthalatı geriletecek en büyük etkenlerden birinin ham petrol fiyatlarındaki rekor düşüş olduğu da gözden uzak tutulmamalı.

Ekonomide normalleşme ne zaman?

Bir yandan ihracatın gerilemesi, bir yandan ithalattaki artışın yerini gerilemeye bırakması...

Daralan, adeta kabuğuna çekilen ekonomiler...

Bağlı olarak daha az üreten, daha az tüketen, yani küçülen ekonomiler...

Ve herkesin merakla yanıtını aradığı soru:

"Ekonomide normalleşme ne zaman başlayabilir?"

Normalleşme ile aklımıza ilk olarak AVM'lerin ne zaman açılacağı, lokanta, kafe, kahvehane gibi işyerlerinin faaliyete geçip geçmeyeceği, maçların başlayıp başlamayacağı geliyor.

Aslında buraların açılıp açılmayacağı sorusunun altında yatan "Hadi açın da şöyle bir dolaşalım" isteği değil. Özünde dile getirilen, istenen ekonominin normalleşmesi.

Buralar açılabilmesi ki ekonomik aktivite başlayabilsin.

Ama işte bu pek kolay değil. Siz yarın tüm AVM'leri, kapalı olan tüm işyerlerini, turistik tesisleri açsanız bile koronanın yarattığı psikoloji insanları buraları eskisi gibi doldurmaktan alıkoyacaktır. Bakmayın pazarların adeta tıka basa dolu olmasına. Bu görüntüler de ekonomik zorluğun bir yansıması.

Hekimlerin söylediklerine kulak vermek zorundayız. Korona için aşından çok bir ilaç bulunması çok büyük önem taşıyor. Bu gerçekleştiği takdirde insanlar üstlerindeki korona korkusunu atabilecek ve işte ancak o zaman ekonomi normale dönmeye başlayacaktır.

Ali Ekber YILDIRIM

04 Mayıs 2020

Tarımda yeni dönem, yeni politikalar ve fırsatlar

Koronavirüs salgını tarım ve gıdanın önemini daha da artırdı. Yeni dönemde, "kendine yeterlilik" ön planda olacak. Türkiye, sahip olduğu potansiyeli üretim odaklı politika ile değerlendirebilirse çok büyük avantajlar elde edebilir.

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) yaşanan koronavirüs salgınının açlık krizine dönüşebileceğine dair ciddi uyarılarda bulunuyor. Gıda krizinin yaşanabilecek en az 55 ülke olduğu iddia ediliyor. Dünya Ticaret Örgütü, tarım ve gıdada kısıtlamaların yoksulların gıdaya erişimini engelleyeceğini dile getiriyor. Bu uyarılara rağmen atılan adımlar, kısıtlamalar, uygulamalar gıda milliyetçiliğini körüklüyor. Birçok ülke koronavirüsün yarattığı belirsizliği öngöremediği için "elimdeki gıda ya bana yetmezse" diye düşünerek gıdayı, tarım ürünlerini satmak istemiyor. İhtiyacının çok üzerindeyse ihraç ediyor.

Bu gelişmeler, gezegeni esir alan koronavirüs ile mücadele edilirken bir yandan da tarımda yeni bir dönemin temellerinin atıldığını gösteriyor. Özellikle tarım ve gıda konusunda ulusal, bölgesel ve küresel boyutta önemli bir değişim öngörülüyor. Bu değişimin ana eksenini, kendine yeterlilik, belli ürünlerde uzmanlaşma, dış ticarete korumacılık ve gıda milliyetçiliği oluşturacak.

DÜNYADA NELER OLUYOR?

Mart ve Nisan aylarındaki gelişmeler bu yeni döneme ilişkin birçok ipucu veriyor. Virüsün ilk ortaya çıktığı Çin ile virüsün en çok etkili olduğu Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nin yanı sıra, Kanada, İngiltere, Japonya, Brezilya, Ukrayna'nın da aralarında olduğu Dünya Ticaret Örgütü üyesi 24 ülke tarımda ticaret kısıtlamalarının ve aşırı stok yapmanın gıda güvenliğini tehdit edeceği uyarısında bulundu.

Küresel tarım ve tarımsal gıda ürünleri ihracatının yüzde 63'ünü, ithalatının ise yüzde 55'ini kontrol eden bu ülkeler aynı zamanda kısıtlamalara en çok başvuran ülkeler olması şaşırtıcı değil mi?

Yapılan ortak açıklamada özellikle tahıl stoklarının bu sezon rekor düzeyde olduğu, buğday, mısır, pirinç ve soya fasulyesinde beklenen talebin fazlasıyla karşılanabileceğine vurgu yapılıyor. Kısıtlamaların yoksulların gıdaya erişimini zora sokacağını ve fiyatları artacağını özellikle belirtiyorlar. Aslında koronavirüs öncesinde olduğu gibi sonrasında da yoksullar hep gıdaya erişimde sıkıntı yaşayacak.

Gıda ticaretini engellemeyelim diyen ülkelerden Amerika Birleşik Devletleri, koronavirüs önlemleri kapsamında tarıma 19 milyar dolarlık ek destek paketi açıkladı.

Toplam yüzölçümünün sadece yüzde 12'si tarıma elverişli olan Japonya, en çok tarım ve gıda ürünleri ithal eden ülkelerinden birisi. Koronavirüs önlemleri kapsamında tarım ve gıda için 545 milyar yen (5 milyar dolar) ek destek paketi uyguluyor.

ORTAK TARIM POLİTİKASI ÇATIRDADI

Avrupa Birliği, 1950'lerde gündemine aldığı Ortak Tarım Politikası çerçevesinde ilk ortak piyasa düzenini 1962'de tahılfa faaliyetine geçirdi. O günden bu yana reformlarla revize edilen Ortak Tarım Politikası'na aykırı olacak birçok uygulama bugünlerde yaşama geçiriliyor. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde başlayan "yerli malı tüket" kampanyaları yapılıyor. Birlik üyesi ülkeler birbirlerine karşı kısıtlamalar uyguluyor.

Avrupa Birliği üyesi Bulgaristan, kendi çiftçisini korumak için bakanlar kurulu kararı ile marketlerde yerel ürünlerin satışını zorunlu hale getirdi. Satışı zorunlu ürünler arasında süt ve süt ürünleri, balık ve balık ürünleri, taze et, yumurta, arı balı, taze meyve ve sebzeler var. Yerel üretici seralarından alım yapan perakende gıda ticaret şirketlerine domates için ton başına 600 leva, salatalık için 400 leva ve biber için 800 leva ödeme yapılıyor.

Avrupa Birliği üyesi Romanya, ayçiçeği tohumu ve ham yağ ihracatına yasak getirdi. Ancak, Avrupa Birliği karşı çıkarak tek taraflı böyle bir karar alamayacağını bildirdi ve Romanya yasağı kaldırmak zorunda kaldı.

TÜRKİYE'DE NELER OLUYOR?

Türkiye, uzun yıllardan bu yana ithalata dayalı bir tarım politikası uyguladı. Gıda enflasyonu ile mücadele kapsamında üretici fiyatları baskı altında tutuldu. Girdi fiyatları artarken çiftçinin ürettiği ürünün fiyatı baskılandı. Çiftçi üretimden vazgeçmek

zorunda kalınca arz azaldı ve fiyat yükseldi. Fiyatı artan her ürün ithal edilerek bu fiyat artışı önlenmeye çalışıldı. Üretim yerine ithalat desteklendi. Son dönemde ayçiçeği, hububat, çeltik (pirinç) konusunda ithalatı kolaylaştırıcı adımlar atıldı.

2020 üretim dönemine bakıldığında birçok üründe üretimde az da olsa artış var. Fakat bu artışlar Türkiye'ye yine yetmeyecek. Özellikle hem gıda hem de yem sektöründe hammadde olarak kullanılan soya, mısır, ayçiçeği, bakliyatla mercimek, fasulye, tekstil için pamuk ve daha bir çok ürün ithal etmek zorunda kalacak. Buğdayda kendine yeterli olsa da, un ve makarna ihracatı için buğday ithalatı yapılması gerekiyor.

ÖNLEMLER YETERSİZ

Koronavirüs önlemleri kapsamında bugüne kadar tarımla ilgili dişe dokunur bir destek açıklanmadı. Yaklaşık 4 milyon hektar ekilmeyen tarım toprağı dururken, 14 hektarlık hazine arazisinin tarıma kazandırılması öngörülüyor.

Çiftçi yıllardır mazot, gübre, tohum, ilaç ve son yıllarda elektrik fiyatının çok yüksek olması nedeniyle üretim yapmakta zorlanırken, girdilerin ucuzlatılması, desteklenmesi konusunda somut hiç bir adım atılmadı. Sadece yazlık ekim yapılmak üzere 6 bin 700 ton tohum desteğı verileceğı açıklandı. Hububat, bakliyat ve yağlı tohumlarda 3 milyon tondan fazla tohum kullanılırken, öngörülen destek 6 bin 700 ton. Bu destek de belli illerle sınırlı.

Çiftçinin üretime dönmesini sağlayacak, üretimin artırmasını ve dışa bağımlılığı ortadan kaldıracak somut bir adım ne yazık ki yok.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın açıkladığı Türkiye Şeker Fabrikaları'nın sözleşmeli üretim yaptığı çiftçilere hububat ve yağlı tohumlar ekmeleri halinde tohum, gübre ve nakit avans desteğı sağlanması bölgesel olarak çiftçiye yarar sağlayacak bir adım. Bunun mutlaka genişletilmesi gerekir.

YEREL YÖNETİMLER DAHA AKTİF OLACAK

Ankara, İstanbul, İzmir, Aydın, Antalya, Muğla, Mersin, Adana, Eskişehir gibi bazı büyükşehir belediyelerinin tarıma yönelik destekleri gelecekte de yerel yönetimlerin bu alanda daha aktif olmaları gerektiğini gösteriyor.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın söylediğı "bir karış tarım arazisi boş kalmayacak" sözünün içinin doldurulması için öncelikle girdilerde destekler sağlanarak çiftçinin üretim yapması sağlanmalı.

Çiftçi para kazanırsa üretim yapar, bir karış toprağı boş bırakmaz. Para kazanamazsa üretimden çekilir. Yeni tarım düzeninde üretmeyen ülkelerin, toplumların işi çok zor olacak. Türkiye'nin ciddi bir potansiyeli var. Bunu harekete geçirecek üretim odaklı yeni politikalara ihtiyacı var.

TÜRKİYE İÇİN ÇOK FIRSAT VAR

Hep diyoruz ya zengin toprakların yoksul insanları olmayı hak etmiyoruz. Türkiye'nin kendisine yeterli olduğu ve dünyada ihracatta söz sahibi olduğu çok sayıda ürün var. İlk akla gelenler, fındık, üzüm, kayısı, incir, limon, mandalina, nar, portakal, mandalina, elma, şeftali, greyluft, havuç, domates, kabak, biber, hıyar, bezelye, ıspanak, pırasa, lahana, marul, patlıcan.

Sahip olduğu tarımsal potansiyeli üretim odaklı politikalarla değerlendirebilse yeni tarım düzeninde Türkiye avantajlı ülkelerden birisi olacaktır. İklimi, biyoçeşitliliğı, tarım alanları, ürün deseni ile büyük zenginliğe sahip olan Türkiye, hem kendi ihtiyacını üretebilir hem de başka ülkeleri de besleyebilir. Bunun için tarımsal girdilerin temininde, tarımsal desteklemelerde, araştırma, geliştirme, teknoloji kullanımında üretimi ve çiftçiyi destekleyici politikalar uygulanması gerekir.

Türkiye'nin en sorunlu alanlarından hayvancılıkta üretim odaklı orta ve uzun vadeli yeni politika uygulamak zorunda.

Bu dönem artıları ile eksileri masaya koyup tartışmanın ve karar vermenin zamanı. Türkiye günü kurtarmak yerine orta ve uzun vadeli plan yapmak zorunda. Hangi ürünlerin üretimini artıracığını, hangi ürünlerin ekiminden vazgeçeceğini, boş tarım arazilerini nasıl değerlendireceğini hesaplamak ve karar vermek zorunda.

Özetle, tarımda yeni bir dönem başlıyor. Potansiyelimizi değerlendirmek ve fırsata dönüştürmek için tarıma bakışımızı değiştirmemiz şart. Tarım, ekonomide yaşanan büyük sıkıntılar karşısında çıkış yolu olabilir.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

İşte normalleşecek sektörler

4 Mayıs 2020

Bugün Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın başkanlığında yapılacak olan Bakanlar Kurulu toplantısında normalleşme süreci ele alınacak.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay geçen hafta bakanlıklardan ve sivil toplum kuruluşlarından normalleşme sürecine ilişkin önerilerini aldı, onlarla toplantılar yaptı. Geniş bir veritabanı oluşturmaya özen gösterildi. Sağlık Bakanlığı'nın ve Bilim Kurulu'nun önerileri ise belirleyici oldu. Fuat Oktay, titiz bir hazırlık süreci sonunda bir taslak hazırladı. Bugünkü Bakanlar Kurulu toplantısında da kapsamlı bir sunum yapacak.

Salgın sürecine ilişkin iyi, orta ve kötü senaryolar dikkate alınarak normalleşme sürecinin dinamik bir şekilde yönetilmesi kararı alındı. Hijyen, sosyal mesafe, maske kullanımı ve kalabalık yerlerde bir arada bulunulmaması, normalleşme sürecinin de kırmızı çizgilerini oluşturacak. Salgının yayılması ve bulaşın önlenmesi temel yaklaşım olmaya devam edecek.

GÖZÜNÜZ AYDIN

Koronavirüsle mücadele sürecinde berber ve kuaförlerin hayatımızda ne denli önemli olduğu ortaya çıktı. Erkeklerin bu konuda ne kadar beceriksiz olduğunu gördük. Bir milletvekili, "Benim eşim köylü kızı. Babasıyla koyun kırmışlar. Eli yatkın. Beni eşim tıraş etti" diye anlatmıştı. Kuaförlerin kadınların hayatındaki önemi de bir kez daha ortaya çıktı. Sahte sarışınlar açısından zor bir dönem oldu. Neyse, bundan kurtuluyoruz. Yaşasın berberler ve kuaförler! Mayıs ayında küçük esnaf, berberler, kuaförler, kafe ve pastane, restoran gibi hizmet veren yerler açılıyor. Tabii çok sıkı önlemler geliyor.

TURİZM HAZİRANDA

Turizm Türkiye'nin bacasız sanayisi. Onlar mayıs ayını hazırlık süreç olarak değerlendirecekler. Konaklama, açık büfe ve sosyal etkinlikler sıkı kurallara bağlanıyor. Ama haziran ayında turistik tesisler açılıyor. Otel, motel, müze ve örenyerleri açılacak. Kültürel etkinlikler yine haziran ayında başlatılıyor. Ancak tatil merkezlerimiz açısından çözüm bekleyen bir sorun, turistlerin durumu olacak.

UÇUŞLAR HAZİRANDA

Türk Hava Yolları'nın iç hat uçuşları haziran ayında başlayacak. Dış hat uçuşları ise ülkelerin durumuna göre belirlenecek. Tren seferleri de haziran ayında başlıyor. Çalışma hayatı, adalet ve ekonomi ise haziran-eylül arasında kademeli olarak normalleşme sürecinde yerini alacak.

CAMİLER HAZİRANDA AÇILIYOR

Koronavirüs nedeniyle camilerde vakit namazlarının ve cuma namazlarının kılınması yasaklanmıştı. Bayram namazında da aynı yasağın devam etmesi bekleniyor. Ama haziran ayının ortasına doğru camiler ibadete açılacak.

65 YAŞA RAHATLAMA GETİRİLİYOR

Bugünkü Bakanlar kurulu toplantısından sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 65 yaş ve üstündekilere dönük bir açıklama yapması bekleniyor. 21 Mart'tan bu yana dışarı çıkamayan 65 yaş ve üstündekiler için kısmi rahatlama getiriliyor.

SAĞLIK DİPLOMASİSİ

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'e katılmıyorum. Türkiye'nin kendisinden yardım talep eden ülkelere sağlık yardımında bulunması "Yeni Cami'de dilenip Sultanahmet'te sadaka dağıtmaya" benzemiyor. Türkiye, koronavirüsle ortaya çıkan durumu kendi lehine yönetmeye çalışıyor.

1- Türkiye bu süreçte iki şey yaptı. ABD gibi dünyanın süper gücüne iki uçak dolusu tıbbi yardım gönderdi. ABD yönetiminden daha çok Türkiye karşıtı olan Amerikan basınında hakkımızda olumlu yazılar yazıldı. Daha düne kadar Türkiye'ye yaptırımların konuşulduğu Amerika'da lehimize olumlu bir hava oluştu. Milyar dolarlar verseniz bu çalışmayı yapamazdınız.

2- Devletlerin, milletlerin de bir hafızası var. Kolera, İspanyol gribi gibi küresel salgın dönemlerindeki yardımlaşma filmlere konu olmuş, romanlar yazılmıştı. Yaptığımız sağlık yardımları da dünyada Türkiye algısını olumlu yönde etkiledi.

3- Bazı hastalıklı kafalar İsveç'ten ambulans uçakla getirilen Emrullah Gülüşken'in Sağlık Bakanı'nın akrabası olduğu yalanını yaymakla meşgul oldu ama Türkiye bu olayla müthiş bir imaj çalışması yaptı. Bir dönemler develerle sembolize edilen Türkiye'den hasta vatandaşını İsveç'ten ambulans uçakla getiren Türkiye konuşulur oldu.

Şimdiye kadar bizden yardım isteyen 57 ülkeye yardım gönderdik.

Buna "koronavirüs diplomasisi" demiştim. İsterseniz siz imaj çalışması deyin.

İŞ DÜNYASININ BEKLENTİLERİ

ŞİMDİYE kadar koronavirüsün sağlık boyutunu konuştuk. Bundan sonra ise siyasi ve ekonomik boyutu önplana çıkacak. Ekonomide dinamik bir süreç yönetimi yaşanıyor. Geçen hafta özel bankalar sorunu büyümüştü. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın müdahaleleriyle sorun büyük ölçüde aşıldı. Ama çözüm bekleyenler de var.

MASKE SORUNU

Maske sorunu bireysel kullanım olarak karşımıza çıkıyor ama işin bir de üretim aşamasında maske takma zorunluluğu olan sektörler boyutu var. Başta çimento ve seramik ile maden işletmelerinde FFP-2 ve N95 maskelerinin kullanılması zorunlu. Ancak maske satışına yasak getirilmesi nedeniyle bu sektörlerde sıkıntı başlamak üzere. Sektörde 40 milyon maske ihtiyacından söz ediliyor. Tek istekleri, eskiden olduğu gibi maskeyi ücretle almalarına izin verilmesi.

İŞYERİ KİRASI

Çalışanların sorunu kısa çalışma ödeneği ile gideriliyor. Ancak restoran, kafe, berber gibi küçük işletmeler kira sorununa el atılmasını bekliyor.

MÜCBİR SEBEP

Koronavirüs ortaya çıktığında mücbir sebep kapsamında sigorta ve vergileri 6 ay ertelenen sektörler oldu. Ama bunların içinde ticari olarak faaliyeti devam edenler olduğu gibi mücbir sebep kapsamında olmadığı halde sıkıntıda olan meslekler var.

İbrahim Kahveci

Bu fakirlikte siyasi değişim zor

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener “Tencere bütün iktidarları götürür” dedi Karar TV’ye verdiği demeçte.

Aynı düşünceyi ben de 2018’e kadar paylaşıyordum.

Ama artık o noktada değilim.

15 Temmuz 2016 FETÖ sayesinde bu dengeler iktidar ve Erdoğan lehine değişmiştir.

Sayın Erdoğan diyorum, çünkü kurumsal bir yapı olarak AK Parti bile bu bireysel temsilin tamamlayıcısı durumunda.

Aslolan Reisçiliktir desek boş olmaz.

‘Tencere artık iktidar götürmez’, çünkü seçmen dağılımında fakirlik artışından oy artışı besleyen bir görüş oluşturuldu: “Aç kalırsınız yedirmeyiz”

Gerçekten de Haziran 2018 olsun Mart 2019 seçimlerinde fakirlik ile iktidar arasında pozitif bir bağ olduğunu net olarak görebiliyoruz.

Yani tencere ve akıl artık yok.

Tarihe bakıyoruz..

1980 sonrasında 15+ yaş üstü nüfusun işsizlik oranı yüzde 4,9 ve üzerine geldiğinde iktidar hep sallanmış.

15+ yaş üstü nüfusun işsizlik oranı yüzde 5,1’e geldiğinde ise iktidarda olan partilerin oy oranı barajın altına düşmüş.

Mesela ANAP’ın çok güçlü olduğu 1989 yerel seçimlerine bakın. İstanbul’da Bedrettin Dalan’ın kaybetmesi imkansız gibiydi. Ama patır patır büyük iller muhalefete geçti.

Çünkü 1989 yılında 15+ yaş üstü işsizlik oranı yüzde 5,1'e gelmişti.

2001 krizi sonrasında da 15+ yaş üstü işsizlik yüzde 5,1'e gelmişti ve AK Parti iktidara geldi.

Şimdi durum ne?

2014 yılı 15+ yaş işsizlik oranı %5,1'e ulaştı ve Haziran 2015 seçimlerinde AK Parti tek başına yönetimi kaybetti.

Ama sonra 15 Temmuz FETÖ'cüler devreye girdi.

Şimdi tencere bile seçimleri etkilemiyor.

2018 yılında 15+ nüfusun işsizlik oranı %5,83 ama Sayın Erdoğan Başkanlığı, AK Parti ise Meclis çoğunluğunu kazandı.

31 Mart seçimlerinin olduğu 2019 yılı 15+ işsizlik oranı tam %7,27'ye çıkıyor. Ama hala Cumhur İttifakı kırsal ve varoşlardan gelen oylarla yüzde 51'lerde.

Böyle bir işsizlik, yoksulluk, açlık, sefalet ülkesinde bir iktidarın oy oranı yüzde 3-5'i bile geçmemesi gerekirken bugün yüzde 50'ler hala ittifak için söz konusudur.

Bu direncin de en büyük desteği ve değişimi 15 Temmuz FETÖ'cüler sayesinde sağlamıştır.

O nedenle artık Meral Akşener'in değiştiği gibi "tencere iktidar götürmüyor".

İktidarın değişimi sorunu sadece ekonomi mi?

Mesela söylevler ve işlerde de AK Parti 2002 yılında ülkeyi aldığı noktaya geri getirdi bile. Rahşan Affı ile iktidarı devralıp benzer affı yine yapmış oldular.

Tunceli'nin dağlarına yazılan yazılar sonrası sıranın beyaz Toros'lara geldiğini mi söyleyeceğiz?

Kısaca hem ekonomik olarak hem söylem ve eylem olarak Kasım 2002 seçimlerinde ülkeyi devraldığı noktaya getiren bir siyaset var.

Ama işte bu siyaset 90'ların sıkıntılı nesi varsa uygulasa da artık değişmiyor.

Hatta içe kapanma olarak 90'ların bile daha gerisine düşmüş, özgürlük ve demokraside ise hiç görmediğimiz bir dönem yaşıyoruz. Ama yine değişmiyor.

Çünkü aç kalsa da yedirmeyen, bugün söylediğinin tam tersini söylese de fikre bakmadan kişinin peşinde koşan bir kitle oluşmuş durumda.

Bu süreçte kritik nokta: Fakirlik.

Fakirlik olacak ki siyaset fikre bakmadan sürebilsin. Fakirlik ve Fikir birbirini aynı yerde barındırmıyor.

Maltepe'deki olayı hatırlayın: Herkes kendi fakirine baksın diyorlardı. O nedenle Büyükşehir Belediyelerinin bağış toplaması ve fakirlikle mücadele etmesi iktidar için hayati derecede yanıştı.

Aksi halde iktidarın değişiminde yeni ufuklar ortaya çıkabilirdi.

O nedenle bedava maske dağıtmak bile suç haline getirilip gözaltılar yapılabiliyor.

O nedenle ülkede genel topluma dağıtmak yerine parti örgütü vasıtası ile seçmene dağıtmak daha evvel olabiliyor.

Bütün mesele 'benim fakirim' olunca, gerisi de geliyor işte.

Yani artık tencere de iktidar değiştirme gücünü kaybetti. Hatırlatalım istedim.

04 Mayıs 2020, Pazartesi

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Yaz tatili yapacağız ama bu eski yaz tatillerine pek benzemeyecek

Belli ki önümüzdeki bayram sonrasında karantina günlerine daha esnek kurallar gelecek. Sonuçta alıştığımız gibi yine yaz tatiline çıkabileceğiz ama bu tatilin geçen yıllardaki kadar rahat ve kuralsız geçmeyeceği de kesin... Plajlarda bile sosyal mesafe kurallarına uyulacakmış. Uçak yolculuklarında da herhalde sosyal mesafe kuralları yolcuyla zorlayacaktır.

Başarılıyız

Asıl değişim sanırım siyasette yaşanılacak. Koronavirüs salgınında Türkiye'nin sergilediği kararlı ve olumlu tablo, siyaseti doğal olarak etkiledi. Cumhurbaşkanı Erdoğan siyasi yaşamının en güçlü günlerini yaşıyor. Üstelik bu güçlülük yurt dışı ilişkileri de etkileyecek ölçüde... Türkiye tüm dünyadan yükselen övgü seslerinin hedefinde... Sayısız ülkeye yapılan yardımlar bir yandan, dünyanın çeşitli ülkelerindeki vatandaşların çaresizliğe terk edilmemesi diğer yandan, Türkiye'nin itibarını çok artırdı.

Utanç duyanlar

Bu arada rahatsız edici bir tablo da var gündemde. Birileri bu vatanda yaşamakta olsalar da bu vatanın evlatları olmaktan adeta utanç duyuyorlar. Türkiye'ye övgüler yağdıran dış dünyanın tutumu bazılarını adeta mutsuz ediyor. Yapılan değerlendirmelerde bu belirli kesim Türkiye'nin koronavirüs günlerini başarı ile geride bırakmasından ötürü üzgün duruyorlar.

Farklıyız

Oysa dünyadaki gelişmeleri biraz olsun izleyenler, Amerika'ya,

Rusya'ya, İngiltere'ye falan baktıklarında Türkiye'nin farkını çok kolayca görebiliyorlar. İşte bu tablo iç siyaseti önümüzdeki döneme farklı boyutlarla taşıyacaktır. Muhalefet olmak zorlaşacak ve tutulma oranları muhalefettekileri üzecektir.

Yaz dönemine girerken bu gerçekleri gözlemleyeceğiz.